

ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАЖЛЕННЯ СІОУЗА ПІСЬМЕНІКАУ БССР

№ 94 (1213)

Серада, 27 лістапада 1957 года

Цана 40 кап.

Слова пра старшынню

«Горача вішную з дваццаціпачаткам... што «крытыкаваць» Ілья Васільевіча. Гэта ён вінават, што калгас сёлета атрымаў сем мільёнаў прыбытку, што мы жывем заможна, што нашы калгаснікі маюць добрыя клубы, і радыё, і электрычнасць, а хто нават і тэлефон правёў у сваю хату...»

У «Комінтэрн» часта прыязджаюць старшыні калгасаў рэспублікі, каб пераняць перадавы вопыт. Тав. Сяргееў гутарыць з прыхаўшымі.

змяніліся і парадкі. Пры адным было лепш, пры другім горш... Тут надыйшла вайна. Я перабраў з сям'ёй у партызанскую зону. Калі ворага прагналі, вярнуўся ў родныя мясціны. Не пазнаў было нашага калгаса. Горка дасталася нам спадчына пасля фашысцкага гаспадарання. Думалася, што і за дваццаць год на ногі не станем. Тут і прыбыў да нас Ілья Васільевіч. Выбраў яго старшынёй, можна сказаць, уручыў яму свой лёс.

Ілья Васільевіч ужо стаў дзедам. Не радуецца ён сваёму ўнуку. Фото А. Рымкіна.

Павіншаваўшы юбіляра, мы напрасілі яго раскажаць пра свой жыццёвы шлях. — Расказаць пра сваё жыццё? Калі чакае чаго-небудзь незвычайнага, то не спадзявайцеся. У арктычных плаванні не хадзіў, стратасферу не штурмаваў. Ды і не імкнуўся да гэтага, бо ні здароўе, ні адукчаньне не выйшлі. Наралізіў у сям'і рабочага ў Магілёве. Працаваў вартаніком, падручным у гарбара-саматужніку. Рады быў, калі нарэшце трапіў на дзяржаўнае прадпрыемства — хлебазавод. Тут толькі і пачаў бачыць жыццё. Палучыўся трохі, стаў самастойна газеты чытаць, кнігі. А тут партыя заклікала рабочы клас даламачы калгаснаму сялянству ў яго першы крок калектывнага жыцця, ну я і адгукнуўся. Паслаў мяне ў вёску Паплаўшчыну Магілёўскага раёна. А неўзабаве выбраў старшынёй праўлення мясцовага калгаса імя Сталіна.

— Даволі табе, Сямён Ісакавіч, усё на старшынню зваліваць, — перабіў Ілья Васільевіч. — І ты не апошнім быў на ўсіх гэтых справах, намала для калгаса зрабіў... — Дык я не юбіляр, каб пра мяне гамоніць вясці, — адпарываў стары калгаснік. — Ды і які я ўжо працаўнік у калгасе. — Амаль семдзесят год за плячым.

— А трыста пяцьдзесят працэдэн нека нашкроб, — умяшаўся ў гутарку адзін з калгаснікаў. — Ды амаль усе на паляхах работав.

— У такой дружнай грамадзе ды пры гэтакім старшынні самі да працы прасіцца, — бліснуў вачыма Сямён Ісакавіч, і маршчыны на яго твары раптам разгладзіліся.

— І маршчыны на яго твары асватліла радасная ўсмешка.

Я. ТАРАСАУ, П. ШАСЦЕРЫКОУ.

Совецкія людзі, будаўнікі комунізму, жывуць у брацкай дружбе і міры між сабой і жадаюць жыць у міры і дружбе з усімі народамі свету. І калі сёння мы гаворым аб сусветным руху за мір, з якім не могуць не лічыцца Урады ўсіх краін, дык мы добра разумеам, што гэты рух немаргальна быў бы без перамогі Кастрычніцкай рэвалюцыі, без Савецкага Саюза, слаўнай Комуністычнай партыі, Савецкага Урада. Калі гаварыць аб міры, «Доктрэ аб міры», напісаным рукою Леніна, — гэта тая светлая і чыстая кроўніца, з якой блэз пачатак магутны народны рух, які мы сёння называем сусветным рухам прыхільнікаў міру. Вось чаму працоўныя нашай Радзімы з поўным правам і годнасцю называюць сабе першымі прыхільнікамі міру, самымі вернымі і надейнымі барацьбітамі за яго захаванне. Гэта іх рукамі барошчана ленынскае зерне дружбы і міру. У нашы дні яно магутным дрэвам раскінула свае шырокія галіны. Ні хмары, ні віхуры, ні грымоты не страшылі яму, бо каранямі сваімі яно ўрасло ў зямлю і жыццём сваім яно працоўнымі сокамі.

Мінула сорак год... Здаецца, мара вядлікага рускага пісьменніка-дэмакрата Бялінскага: чачуць Расію на чале цывілізаванага чалавецтва. Перадавая тэхніка, перадавыя людзі, перадавыя ідэі... Тым, хто сумняваўся ці сумняваецца ў рэальнасці фактаў, настолькі сьвярджаюць гэты штурханы спадарожнікі Зямлі, разведчыкі космасу, залучаныя савецкімі людзьмі на савецкіх міжконтинентальных ракетках.

16—19 лістапада ў Маскве адбылася нарада, у якой прынялі ўдзел прадстаўнікі комуністычных і рабочых партыі. Яны вырашылі вярнуцца да рабочых і сялян усіх краін, да мужчын і жанчын усяго свету, да ўсіх людзей добрай волі з Маніфэстам міру.

«Рабочыя і сяляне! Работнікі навукі, тэхнікі і культуры! Людзі добрай волі ўсіх краін! — гаворыцца ў Маніфэсце міру. — Да вас, да вашага розуму, да вашага сэрца звяртаецца мы, прадстаўнікі комуністычных і рабочых партыі розных краін.

Сілы міру вельмі моцныя. Яны могуць не дапусціць вайны, захаванне міру. Але мы, комуністы, лічым сваім абавязкам перадачы ўсіх людзей у свеце, што небяспека жахлівай, чалавечкасабойчай вайны не мінула.

Мір можа быць захаваным толькі пры той умове, калі ўсе тым, каму дарогі мір, аб'яднаюць свае намаганні, павялічваюць іх дзеянне, да падкопу падпалічыцкай вайны, да канца ўсталяваць, што іх святлым абавязкам з'яўляецца ўмацаванне барацьбы ў абарону міру, які знаходзіцца пад пагрозай».

Савецкія людзі з глыбокім задавальненнем і годнасцю адзначаюць, што разам з імі настольківа, паслядоўна барацьбу за мір вядуць не толькі народы ўсіх сацыялістычных дзяржаў, але за мір ва ўсім свеце выступаюць многія несацыялістычныя міралюбныя краіны і вялікі сусветны рух прыхільнікаў міру. Савецкі Саюз на сваёй прыродзе, як сацыялістычная дзяржава працоўных, не мае агрэсіўных намераў, яму не патрэбны калоніі і сферы ўплыву. Вялікая Кастрычніцкая рэвалюцыя адкрыла эпоху вызвалення працоўных ад эксплуатацыі, эпоху вызвалення прыгнечаных народаў ад каланіяльнага дрма. Савецкія людзі спачуваюць вызваленчаму руху народаў, разумеюць іх імкненні да незалежнасці. Вось чаму Савецкі Саюз, які знаходзіцца сёння ў росквіце сваіх творчых сіл, мае многа верных сяброў ва ўсім свеце.

З вялікай цікавасцю да жыцця савецкіх людзей наведваюць Савецкі Саюз шматлікія замежныя госці.

Усё часцей і частей бываюць нашы сябры — прыхільнікі міру — і ў сталіцы Савецкай Беларусі — Мінску. Вясной гэтага года Беларускі рэспубліканскі камітэт абароны міру сустракаў гэтакія ж Германія, якія прыязджалі ў Савецкі Саюз з поездамі міру. Уздзельнічалі пездамі міру шэрады віталі працоўныя Мінска.

Пасля звароту ў Германію нашы госці выказалі жаданне звязаць перапіску з

Беларускім камітэтам абароны міру. Мы атрымалі два пісьмы ад Савета барацьбы за мір Саара з горада Саарбрукуна. Вось некаторыя вытрымкі з апошняга пісьма: «Уздзельні гатай паездкі са здавальненнем успамінаючы наведванне Мінска, дзе яны так цудоўна правялі час. У нашых дзяржавах мы многа гаварылі аб аднаўленні нашага горада. Мы думаем, што наша перапіска аблізіць нашых людзей. Гэтая перапіска дазволіць таксама абмяляцца думкамі па пытаннях барацьбы за мір».

Прасім перадаць наша сардэчнае дзякуй жыхарам г. Мінска за цёплы прыём нашых таварышаў. Жадаем вам поспехаў у барацьбе за захаванне і ўмацаванне міру і спадзяемся, што нашы сувязі будуць сяброўскімі, у чым мы бачым залог міру...»

Мы прынялі прапанову прыхільнікаў міру з Заходняй Германіі. Мы адказалі ім: «...Са здавальненнем мы прымаем вашу прапанову аб перапісцы паміж нашым Камітэтам абароны міру і прыхільнікамі руху за мір у Саары...»

Летам гэтага года наведалі Мінск і японскія прыхільнікі міру. На іх таксама незвычайнае ўражанне зрабілі савецкія людзі, грандыёзны размах абудовы нашай сталіцы. Японскія госці выказалі жаданне перапісвацца з намі і ўжо прасілі першае пісьмо.

Усе людзі добрай волі ва ўсім свеце адшчырага сэрца іскраюцца жаданнем савецкага народа, радуюцца яго гаспадарчым, палітычным, навуковым поспехам, бо бачаць у Савецкай дзяржаве вернага барацьбіта за мір і справядлівасць.

«Новыя абставіны на міжнароднай арэне... — пісала нядаўна індыйская газета «Дэйлі таймс» — на якой Савецкая Расія адгрызвае ўсё больш важную ролю, прымуцілі імперыялістычныя краіны паслаць піскі, у якіх яны трымаюць свае ахвяры».

Закранаюць пытанні знешняй палітыкі, якую праводзіць Злучаныя Штаты і якая накіравана на распаўсюленне новай вайны. Гэтая ж газета пісала: «Калі Вашынгтон хутка не зменіць сваю палітыку, дык урад Злучаных Штатаў апынецца ў пустыні нявыясці і варажасці, у той час як міралюбныя краіны на чале з Савецкай Расіяй створаць новы свет, вольны ад усялякага зла і прыгнёту мінулага... Калі амерыканцы ці хто іншы не жадаюць суіснаваць з іх супрацоўніцтвам, дык чалавецтва пакіне іх у цяжкай адзіноце», — падкрэслівае ў заключэнне газета «Дэйлі таймс».

Нажалі, як паказваюць апошнія падзеі, урад Злучаных Штатаў не паслухаўся разумнай парадцы, якую ад імя большасці народаў свету дала яму індыйская газета.

Наадварот, за апошнія дні ў ЗША з новай сілай успыхнула кампанія ваеннай істэрыі.

Народы свету, якія былі сведкамі нядаўняй разбуральнай сусветнай вайны, памтаюць, чымі рукамі была яна развязана. Яны не забыліся таксама і на тое, чымі доларамі былі пракладзены шляхі крывавому гітлераўму. Сёння зноў тым жа самым злучэннем, ватхніцкімі вайнамі — амерыканца-англійскай імперыялісты ўсё свае агрэсіўныя планы звязваюць з адраджэннем гітлераўскага вермахта.

Міжнародны рух прыхільнікаў міру пільна сочыць за усялякімі махінацыямі і інтрыгамі падпалічыцкай вайны. У свай час на падпісанне Пуончатаўтанскага пакту — пакту вайны і смерці — прыхільнікі міру адказалі Зваротам аб заключэнні Пакту Міру паміж вялікімі дзяржавамі. Пад гэтым зваротам з патрабаваннем мірнага вырашэння міжнародных пытанняў падпісалася поўмільярда людзей. І халі агрэсіўныя колы імперыялістычных дзяржаў не пайшлі на падпісанне Пакту Міру, але прыхільнікі міру ведаюць, што магутнае слова поўмільярда людзей прымуціла агрэсараў палічыцца з волі народаў свету і спыніць свой крывавы лікамканавы віхор напалмавых бомб у Баро і Інда-Кітай.

Міжнародны рух прыхільнікаў міру заўсёды выступаў з рашучым патрабаваннем: забараніць зброю масавага знішчэння. Аб гэтым ярка сведчыць сусветная кампанія па збору подпісаў пад Стаггольмскім аловам аб забароне атамнай зброі. 600 мільянаў чалавек розных напьяналнасцей, розных палітычных і ралігійных перакананняў паставілі свае подпісы пад гэтай

адовай. Магутная воля міралюбных народаў пераходзіла намерам агрэсараў ужыць атамную зброю ў Баро і Інда-Кітай.

Сусветны рух за мір знаходзіцца сёння на новым адкавым этапе.

Яшчэ Уздзельні сесіі Сусветнага Савета Міру, якая адбылася ў Каломбо 10—16 ліпеня 1957 г., адзначалі, што ў той час як Савецкі Саюз увесь час выступае за спыненне-ядзерных выпрабаванняў, за хутчэйшае дасягненне пагаднення на гэтым пытанню, урадавыя колы ЗША, Англіі і другіх заходніх краін упарта супрацьдзейнічаюць гэтаму.

Летам 1957 г., адразу пасля сесіі Сусветнага Савета Міру ў Каломбо, пачалася новая шырокая кампанія за спыненне атамных выпрабаванняў.

Савецкі народ адразу-ж гарача адгукнуўся на заклік Савецкага камітэта абароны міру ўнесці свой новы ўклад у сусветную кампанію за прадухіленне пагрозы атамнай вайны.

Сходзі, мітангі, пашыраныя пленумы камітэтаў абароны міру з патрабаваннем забароны выпрабаванняў ядзернай зброі меці месца па ўсёму Савецкаму Саюзу.

Адбыўся пашыраны пленум і Беларускі камітэт абароны міру ў Мінску. У ім прынялі ўдзел вучоныя, рабочыя, артысты, пісьменнікі, студэнты. Уздзельнічавалі асабліва нежаданне ўрадавых колаў заходніх дзяржаў пайсці наустрач настольківым патрабаванням народаў — спыніць дзейнае выпрабаванне атамных і вадародных бомб. Таксама прайшлі мітангі на станкабудзнічым заводзе імя Кірава, сярэд тэхнаўніцкаў Маладзечна, у сёлах рэспублікі.

Гэтая шырокая кампанія за неадкладнае спыненне атамных выпрабаванняў праводзілася ва ўсім свеце ўсімі камітэтамі абароны міру пры актыўным удзеле працоўных, інтэлігенцыі, усіх людзей добрай волі.

Каб яшчэ мацней аб'яднаць сілы міру, каб даць рашучы адпор агрэсіўнай палітыцы амерыканскіх маніпалістаў, Сусветны Савет Міру склікаў у Стаггольме пасаджэнне Вярхо, якое скончыла сваю работу 29 кастрычніка г. г.

Бюро Сусветнага Савета Міру прыняло таксама «Зварот аб правадзэнні двухтыднёвай кампаніі супраць атамных выпрабаванняў».

Гэтымі днямі прайшлі Савецкага камітэта абароны міру з удзелам прадстаўнікоў рэспубліканскіх камітэтаў абароны міру і замежных сяброў абмеркаваў Зварот Бюро Сусветнага Савета Міру і выказаўся ў яго падтрымку. Прайшлі таксама ўсеважны грамадскі прыняць актыўны ўдзел у правядзенні ў лістападзе поўмесячнай кампаніі за дасягненне пагадненняў паміж краінамі аб спыненні выпрабаванняў ядзернай зброі.

Новыя пагрозы міру і чалавечтву ўмацаваюць пільнасць народаў. Сілы міру зноў уздымаюць свой гурны голас пратэсту супраць спроб агрэсіўных колаў ЗША, Англіі і другіх капіталістычных краін развязаць супрацьстаянню атамную вайну. Савецкі народ разам з народамі свету выступае супраць зачэпнай гульні з агнём, супраць «халоднай вайны», супраць палітыкі «на гарні вайны».

Савецкі народ катгарычна заяўляе: — Мы не жадаем не толькі гарачай, але і халоднай вайны.

— Мы за мірнае суіснаванне і мірнае слаборніцтва паміж краінамі з рознымі сацыяльнымі сістэмамі.

— Мы падтрымліваем барацьбу народаў каланіяльных краін за сваю незалежнасць і рашуча асуджаем падтрымку агрэсіўную дзейнасць імперыялістаў у гэтых краінах.

Сорак год назад Вялікая Кастрычніцкая рэвалюцыя высокая падняла сіл праўды, сіл справядлівасці, міру і дружбы. Сёння краіны сацыялізма і дэмакратыі, якія стаюць за мір, а таксама міралюбныя несацыялістычныя краіны, якія нядаўна дзбіліся незалежнасці, налічылі больш паўтара мільярада чалавек і складаюць большасць чалавечтва. За мір, дружбу, супрацоўніцтва выступаюць таксама шырокія народныя масы капіталістычных краін. Таму мы ўпэўнены, што перамога міру. Народы ўсяго свету падтрымліваюць Маніфэст міру, з якім вярнуліся прадстаўнікі комуністычных і рабочых партыі, бо ён выказвае іх запаветны думкі і спадзяванні ў барацьбе за мір.

Аркадз КУЛЯШОУ.

Сустрэчы з чытачамі

Заканчваецца мясячнік беларускай кнігі. За гэты час работнікамі кніжнага гандлю ў гарадах, раённых пентрах і вёсках рэспублікі прададзена мастацкай, палітычнай і сельскагаспадарчай літаратуры на дзесяткі тысяч рублёў. Месячнік паказваў, што беларуская кніга карыстаецца попытам у чытача. Рабочыя, калгаснікі, інтэлігенцыя з ахвотай набылі мно-

гі творы пісьменнікаў. У мясячнік кнігі прынялі ўдзел і пісьменнікі рэспублікі. Правакі і паэты выступалі ў кнігарнях, рабочых клубах, дамах культуры. Яны разказвалі аб росквіце савецкай беларускай літаратуры, чыталі ўрывкі з твораў, дзеліліся думкамі. У сустрэчах з чытачамі прынялі ўдзел больш пачыццёсі пісьменнікаў.

ты вечар на камбінаце было прададзена кніг больш чым на дзве тысячы рублёў.

На мінулым тыдні сустрэчу пісьменнікаў і чытачоў наладзіў кніжны магазін № 11 у Мінску. Аб тым, што ў магазін прыдуць Я. Маўр, А. Русак, І. Шамякін і Ул. Шахвеч, чытачы ведалі з афіш, якія былі развешаныя загазда. І не выпадкова, што многія з іх прышлі не толькі, каб набыць тую ці іншую кнігу, але і пагутарыць, задаць пытанні, якія хваляюць даўно.

— Чаму маленькі тыражы? — Які твор самы значны ў гэтым годзе? — пытаюцца ў І. Шамякіна.

Сёлета надрукавана многа добрых кніг. Гэта «Даль палаява» Т. Хадкевіча, «Калі зліваецца рэкі» П. Броўкі, зборнік вершаў М. Танка і шэраг іншых.

А ў цэнтральным кніжным магазіне чытачы пчыльна адружылі М. Лынькова, К. Крапіву, В. Вольскага. Работнікі магазіна добра падрыхтаваліся да гэтай сустрэчы. На паліцах многа кніг. Прадаўшчыцы прапануюць «Векіпомныя дні», «Міколку-паравоза» М. Лынькова, творы К. Крапівы і В. Вольскага.

У магазіне дэсна. Завя-

ваюцца новыя знаёмствы з рабочымі, інтэлігенцыям.

На здымках: зверху — К. Крапіва падпісвае аўтограф. Унізе (злева направа) — пакунікі аглядаюць кнігі пісьменнікаў. М. Лынькоў гутарыць з чытачамі. Калія 200 аўтографу раздаў у гэты дзень Я. Маўр. Пісьменнікі В. Матэвушаў, П. Кавалёў, П. Прыходзька, П. Шасцерыкоў на сустрэчы з чытачамі г. Магілёва.

Па бацькоўскай дарозе

(Заканчэнне. Пачатак на 3-й стар.)

намі, нагадваючы людзям пра тое, што ніякія святыні не стрымліваюць асатанелых гітлераўцаў.

Мікалай сустраў на дарозе земляка Антона Шышкова. А праз якія поўгадзіны Мікалай з Вовам сядзелі ўжо на возе. Яны а'зджалі з гары.

— Да сястры, кажаш? — пачаў Антон. — Гаруе яна, небарака, не шанцуе ёй. Мужыка забіла, дом спаліла маламка, а паставіць новы — кішка тонкая.

— Яно так, Антон Трахімавіч, — загаварыў Мікалай. — Як залучыць бяда, дык і прасвету не відаць.

— Праўду, сыноч, кажаш. Адна бяда не ідзе — следам другою выдзе. Я вось табе раскажу...

Стары сеў, як лепей, каб латвей паганяць каця, і пачаў расказваць, як яму не шанцавала ў маладосці. Пра ўсё гэта Мікалай ведаў з расказаў бацькі і суседзяў, але слухаў старога ўважліва.

— Доўга я буду памятаць таго немца, які навучыў мяне скаціну любіць, даглядаць яе. Там-жа, у палоне, я і за павала навучыўся. — казаў Антон, памахваючы пугай. — Вось гэтак я і ў людзі выйшаў. Праз мае рукі прайшлі, глядзі, усе кабанчыкі ў вясці.

— Кажаш, немец дыбе навучыў? — спытаў Мікалай.

— І сярэд іх ёсць людзі, — падцвердзіў сваю думку Антон. — Ды і сам я зенака не даваў, вучыўся: раз-другі паказаў добрыя людзі, а потым само пайшло. Фельчар у мяне быў пельшаватам, даручыць мне што-небудзь, бывала, а я леш за яго пачаў рабіць розныя аперацыі. На развітанне ён мне начыніў сваё падарыў... Гаспадар, дык той хацеў мяне прыбраць да рук, ды спазніўся. Вільгельму іхніму па патрыліцы далі. Антон звычайна расказваў гэтую гісторыю з гумарам, але пры дэталі стрымліваўся, не казаў брыдкіх слоў.

— Дык вось як яно, сыноч. Жыццё працаваць — не поле пераёсці. Іхні толькі пераходзіць не паставіць перад чалавекам жыццё, і ўсё іх трэба перададзец. Больші разуміць не самому даводзілася спытацца. Ідзеш на скаржы, задумаешся, як жыць, і раптам як стукнешся босяй наго аб пянец, гэтак і прысядзеш. Табе не даводзілася?

— Чаму не, — адказаў Мазур.

— То-та-ж, — працягваў Антон. — Так вось і сястра. Спатыкнулася, а падтрымаць няма каму... Но-о, гнядзі...

І гнядзі пабэе іх паўскач. Замілігалі прысяды, апошнія дамы прыгарадных вуліц. Пачыналася пося, а за ім лясы і азёры, узгоркі і нізіны. Крышталёным знонам праводзілі масківаю зледзненныя суслкі барозавых галін. З-пад капытоў часта вырываўся і падалі на пасажыраў камы снегу. Вона ўпершыню ехаў на санях, яму гэта падабалася, але гэтыя камкі сталі ўжо называць яму. Ён моршчыўся, адварочваўся ў бок, а потым вышпрыў адбавіца рукою ад снежак. І калі яму ўдавалася падцэліць снежку, смяяўся.

— Такта, а снежку адбіў, — казаў ён. Хлопчык сядзеў на Антону. З ім ён хутка знайшоў агульную мову, і гаворка не сціхала ўсю дарогу.

Мароз быў невялікі, у паветры пахла вясной, і Вова адчуваў сябе добра. Непрыкметна па'дхалі да вёскі. Ад яе езабоў аддзяляў высокі курган са стромкімі соснамі і ёлкамі. Дарога ішла па самай яршыні гэтага кургана. Людзі звалі яго Белужанскай гарой, па назве невялікай вёскі, якая стаяла каля яе падножжя гары. На ёй былі могілкі. У кожнага тут былі пахаваны родныя і блізкія. Мікалаевы былі таксама дзяцц на гэтых могілках. Параўнаўшыся з крыжамі, ён скінуў капялюш і маўкліва ўпаванаў па-

мяць бацькоў. Немец-вар'ят прашыў грудзі маці кулямі з пісталета. За што? За тое, што яна папрасіла яго скінуць шапку ў слянянскі хаце ў часе абеда.

Мікалай доўга глядзеў у бок пачарнелых крыжоў. Яны былі нямымі сведкамі многіх вострых смарцей. Ён аярнуў увагу на тое, што да могілак не відаць было ніводнага следу. Калі ён спытаў у Антона, той спакойна адказаў:

— А хто яго пракадаў? Памяраць няма каму.

Мікалай не зразумеў адказу старога і вырашыў паправіць яго.

— Навошта памяраць? Жыць трэба.

— Яно, вядома, жыць трэба, — адказаў Антон — я да таго, сыноч, што не хочучы ў нас людзі жыць. Маладыя паўдзікалі, а за сабой і старых павалакі, быццам ім памерці ў горадзе лягчы... Як там наш Сцяпан Мікульскі? Не памер, дзякка хвароў, пісалі?..

Мікалай нічога не ведаў пра гэта. Дынастыя Мікульскіх засяліла Палавецкую дарогу. Мікалаю не даваўся пабываць у іх, хоць да Масквы ён таварышаваў са сцяпанавымі сынамі.

Могілі хутка засталіся заду, а Мікалай ужо яшчэ ехаў без капытоў. Перад рачыма адкрываліся родныя пералескі, палі, па правую руку вілася Аба-зіянка.

— Тата, кацка! — раптам крыкнуў Вова, працягваючы свае рукі ў бок кацкі, якая кружыла над рэчкай.

Мікалай хуценька надыбў капялюш і выхадзіў з чахла стрэльбу.

— Стрэйлі, татачка! — працягваў Вова. — Стрэйлі!

Мазур склаўся ўжо быў стрэльца, але Антон паспеў папярэдзіць смерць пушкі. Рэзкім рыўком ён насунуў Мікалаю на вочы капялюш.

— Грах, сыноч, — сказаў ён. — Народ ашчаджае іх за подзвіг.

«Пра які подзвіг кацкі вярзе стары?» — падумаў, падумаючы капялюш, Мікалай, але даваўся падпарадкавацца старо-му. Стрэльбу ён паклаў на калені.

— Чаму грэх? — спытаў Мікалай.

— А вось паслухай! Увось на гэтым полі мы капалі бульбу. Ціла яшчэ было. Ядзель на поўдзень кліны птушак. Спа-чатку журавы, потым чародка кацка. Ад гэтай чародкі адбілася адна кацка і пачала раптам зніжацца. Відаць было, што яна ўжо не магла ляцець і, заўважыўшы рэчку, пачала кружыцца над намі. Трактарыст кінуў работу і пабег да рэчкі, раныў заваліць яе. Але мы яго не пусцілі. Вельмі-ж ужо жаласна кракала яна. Кацка была пастрэлена: левая нага яе маця-лася, як нежывая. Праз момант ад чародкі аддзяліўся селязень і дагнаў яе. Не пакінуў гаспадыню. Вось гэтак яны і жылі на нашай рэчцы. Яна ў гэтым месцы, як ты, мусіць, ведаеш, не замярае. Зіма се-леца не вельмі ўжо лютая. А людзі не за-чачні іх, абыраюць гэтую пару. Гэтакіх грэх страляць, — скончыў ён аповяданне і, стрымліваючы лейцамі каця, які ірваўся дадому, яшчэ раз а'рнуў у бок рэчкі. Адуль узляцелі селязень. У пары яны зра-білі некалькі кругоў над вёскай. Стрэльбу даваўся схавачы ў чахол.

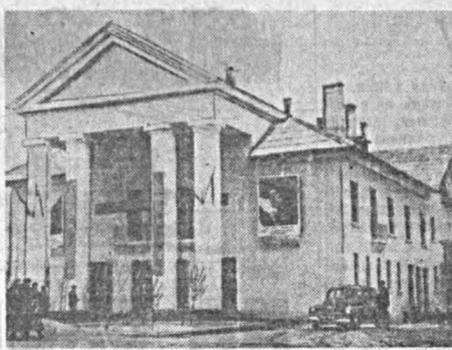
— Яна яшчэ спатрэбіцца, сыноч... Ваўкоў і лісаў у нас прыміць, страляй толькі трыпа, — цела прамовіў Антон.

— Тата, ты застрэйлі ліса? — спы-таў Вова.

— Застрэйлі, сыноч, — заспакоіў яго бацька.

Да вёскі заставалася рукой падаць. Апошні кілометр Антон пракаціў гэсцей рысцо. У хатах ужо свецлілі агні. Сабачы брэх заглушаў вясельны рын сапей і фырканне жвавага коніка...

Пераклад з рускай мовы.

На адмымку: на Полацкім камбінаце будаўнічых матэрыялаў зладзены ў эксплуатацыю клуб для рабочых. У ім ёсць глядзельная зала на 250 месц, пакой для гурткавай работы. Тут будзе таксама размешчана гарадская бібліятэка.

Фота А. Васечко.

На цяжкім маршруце

Дарогу вусім раскваша. Ехаць вельмі цяжка, ды ішчы з усёй апаратурай і рухавіком. Колькі цяжка брыдзе па асенніх лужах.

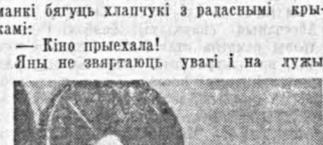
Услед за падвой, выбіраючы сухія мясціны, ідзе дзючына. Думкі ёй не даюць спакою. У Шклове ёй казалі, што маршрут, па якім яна будзе ездзіць цяпер, самы цяжкі ў раёне. Былы кінемеханік скардзіўся на адсутнасць умоў для добрай работы кіноперасоўкі. Ён на гэтым маршруце з месяца ў месяц не выконваў вытворча-фінансавых заданняў.

— Цяжка будзе табе, Поваарава, набра-рашся бяды тут, — перадаючы дзючыне апаратуру, гаварыў былы кінемеханік Мікалай Савельев.

«Набралося бяды». Сапраўды, набралася бяды. І цяпер, калі пад'язжала да вёскі ўсё бліжэй і бліжэй, Рая Поваарава хвалявалася яшчэ больш. Як ёй сабе трыва-ла, каб адразу заваяваць аўтарытэт? А што, калі першы сеанс на якой-небудзь прычане сарвецца?

Вось і вёска Барускі. Навыперадкі да фу-рманкі багучы хлапчुकі з радаснымі кры-камі:

— Кіно прыхвала! Яны не аяртаюць увагі і на лужы.

Гэта не першыя памочнікі. Яны і афішны расквашоць, і ад любой іншай работы не адмовяцца.

Нарэшце, дачакалася Рая гэтага. Некалькі разоў правярала яна перад гэтым апаратуру. Здаецца, усё ў парадку. І вось на вуліцы ўжо застракатаў рухавік, а ў клубе загараўся яркае святло. Неўзабаве адтуль панесліся гукі музыкі.

А радыёла клікала ўсё новых і новых глядачоў. Людзей хутка сабралася вельмі многа. Рая была ўжо на сямім небе. Ды раптам...

Калі ўжо амаль усе зайшлі ў клуб, яна ўбачыла групу юнакоў, што сталі крыху воддала ад дзвярэй. Дзючына прыслуха-лася.

— Пайшлі, — п'яным голасам гаварыў адзін, — чаго стаць тут будзем?

— Можна даць гэтак дзючыне спалоха-ла?

— Выдумай, бачылі мы такіх!..

Хлопцы пайшлі бліжэй. Адзін з іх, з Шклоўскага раёна.

Усё гэта дадо магчымасть маладому кі-номеханіку вызваць першы гадавы план на 135 працэнтаў. Памятае Рая незабытыя дзень, калі на раённай нарадзе кіне-механікаў яе работу ставілі ў прыклад усім астатнім. Потым яна расказвала сабрам на прычы аб сваім вопыце работы

Усё гэта дадо магчымасть маладому кі-номеханіку вызваць першы гадавы план на 135 працэнтаў. Памятае Рая незабытыя дзень, калі на раённай нарадзе кіне-механікаў яе работу ставілі ў прыклад усім астатнім. Потым яна расказвала сабрам на прычы аб сваім вопыце работы

Усё гэта дадо магчымасть маладому кі-номеханіку вызваць першы гадавы план на 135 працэнтаў. Памятае Рая незабытыя дзень, калі на раённай нарадзе кіне-механікаў яе работу ставілі ў прыклад усім астатнім. Потым яна расказвала сабрам на прычы аб сваім вопыце работы

Усё гэта дадо магчымасть маладому кі-номеханіку вызваць першы гадавы план на 135 працэнтаў. Памятае Рая незабытыя дзень, калі на раённай нарадзе кіне-механікаў яе работу ставілі ў прыклад усім астатнім. Потым яна расказвала сабрам на прычы аб сваім вопыце работы

Усё гэта дадо магчымасть маладому кі-номеханіку вызваць першы гадавы план на 135 працэнтаў. Памятае Рая незабытыя дзень, калі на раённай нарадзе кіне-механікаў яе работу ставілі ў прыклад усім астатнім. Потым яна расказвала сабрам на прычы аб сваім вопыце работы

Усё гэта дадо магчымасть маладому кі-номеханіку вызваць першы гадавы план на 135 працэнтаў. Памятае Рая незабытыя дзень, калі на раённай нарадзе кіне-механікаў яе работу ставілі ў прыклад усім астатнім. Потым яна расказвала сабрам на прычы аб сваім вопыце работы

Усё гэта дадо магчымасть маладому кі-номеханіку вызваць першы гадавы план на 135 працэнтаў. Памятае Рая незабытыя дзень, калі на раённай нарадзе кіне-механікаў яе работу ставілі ў прыклад усім астатнім. Потым яна расказвала сабрам на прычы аб сваім вопыце работы

Усё гэта дадо магчымасть маладому кі-номеханіку вызваць першы гадавы план на 135 працэнтаў. Памятае Рая незабытыя дзень, калі на раённай нарадзе кіне-механікаў яе работу ставілі ў прыклад усім астатнім. Потым яна расказвала сабрам на прычы аб сваім вопыце работы

Усё гэта дадо магчымасть маладому кі-номеханіку вызваць першы гадавы план на 135 працэнтаў. Памятае Рая незабытыя дзень, калі на раённай нарадзе кіне-механікаў яе работу ставілі ў прыклад усім астатнім. Потым яна расказвала сабрам на прычы аб сваім вопыце работы

Усё гэта дадо магчымасть маладому кі-номеханіку вызваць першы гадавы план на 135 працэнтаў. Памятае Рая незабытыя дзень, калі на раённай нарадзе кіне-механікаў яе работу ставілі ў прыклад усім астатнім. Потым яна расказвала сабрам на прычы аб сваім вопыце работы

Усё гэта дадо магчымасть маладому кі-номеханіку вызваць першы гадавы план на 135 працэнтаў. Памятае Рая незабытыя дзень, калі на раённай нарадзе кіне-механікаў яе работу ставілі ў прыклад усім астатнім. Потым яна расказвала сабрам на прычы аб сваім вопыце работы

Усё гэта дадо магчымасть маладому кі-номеханіку вызваць першы гадавы план на 135 працэнтаў. Памятае Рая незабытыя дзень, калі на раённай нарадзе кіне-механікаў яе работу ставілі ў прыклад усім астатнім. Потым яна расказвала сабрам на прычы аб сваім вопыце работы

Усё гэта дадо магчымасть маладому кі-номеханіку вызваць першы гадавы план на 135 працэнтаў. Памятае Рая незабытыя дзень, калі на раённай нарадзе кіне-механікаў яе работу ставілі ў прыклад усім астатнім. Потым яна расказвала сабрам на прычы аб сваім вопыце работы

Усё гэта дадо магчымасть маладому кі-номеханіку вызваць першы гадавы план на 135 працэнтаў. Памятае Рая незабытыя дзень, калі на раённай нарадзе кіне-механікаў яе работу ставілі ў прыклад усім астатнім. Потым яна расказвала сабрам на прычы аб сваім вопыце работы

Усё гэта дадо магчымасть маладому кі-номеханіку вызваць першы гадавы план на 135 працэнтаў. Памятае Рая незабытыя дзень, калі на раённай нарадзе кіне-механікаў яе работу ставілі ў прыклад усім астатнім. Потым яна расказвала сабрам на прычы аб сваім вопыце работы

На юбілейнай выстаўцы

(Пісьмо з Ленінграда)

У залах Рускага музея ў Ленінградзе экспануецца выстаўка твораў ленынградскіх мастакоў, прысвечаная сарва-кадзю Вялікага Кастрычніка. Па колькасці прадстаўленых работ і на шырыні ахо-пі тэматычнай і сучаснай тэматыкі та-та для аднаго з самых значных выставак, якім мы бачылі за апошнія гады.

Вялікае месца на выстаўцы займаюць творы на гісторыка-рэвалюцыйныя сюжэ-ты. Многа работ прысвечана В. І. Леніну. Мастакі шукаюць больш паглыбленага падыходу да раскрыцця вобраза правяды-ра.

Добрым прыкладам новага вырашэння тэмы можа служыць карціна Я. Нікалаева «На ўсім шляху народ стаў», якая рас-казвае аб вялікім народным гора — смер-ці Ільіча. Мастак паказвае народ, які стаіць невялікімі групамі ўздоўж чыгу-начнага шляху, па якому здалек наблі-жаецца поезд з цэлым Леніна. Праз іс-халагічны стан некалькіх персаняжаў на-пярэднім плане аўтар і раскрывае ўсю глы-біню эместу падзеі.

Б. Угарав выстаўіў карціну «На рудні-ку», у якой расказвае аб сутачцы шахцё-раў з паліцыяй. Кампазіцыя карціны па-будавана вельмі тэма. Мастак амаль не паказвае прадстаўнікоў улады, а ўсю ўва-гу глядачоў засяроджвае на групе народа. Аднак на напружанам рытму руху, па-пустой прасторы, якая аддзяляе натоўп ад узброенага жандара, частка фігуры якога з'яўляецца рамай, адчуваецца востры мо-мант барацьбы, не перапырмаўся.

Прыцягвае ўвагу глядачоў выліца «Ле-на — 1912 г.». Тут адлюстраваны падзеі, звязаныя з Ленінскім расстрэлам. Мастак паказвае развітанне народа з ахвярамі пяркавай расправы на могілках на фоне суровага зімовага сібірскага пейзажу. Усё карціна напоўнена трагічным пафа-сам вялікага чалавечага гора. Вельмі ца-кавая па вырашэнню манеры выканання кампазіцыя «1918 год», напісаная М. На-тарвічам. Па пустаўнай Дзвюровай плошчы ідзе рэвалюцыйны патруль. Ды-намічная група людзей, напісаная шыро-ка, абдулена буйным планам ля смага краю карціны, і падкрэслена бязлюдная плошча ствараюць дакладны настрой эпохі.

Тэмпераментна, у прыгожым маляўні-чым геме напісана карціна Е. Майсеенкі «Першая Конная».

Ад рэвалюцый і грамадзянскай вайне расказваюць і скульптурныя работы. З вя-лікай душэўнай цэльнасцю зроблена скульп-тура В. Гардон «Арлёнак». Экспанаваны цэлы рад майстэрскіх партрэтаў В. І. Ле-ніна. У графіцы — цікавая серыя «Рускі рэ-валюцыйны прадарыят» Д. Бароўскага.

Хваляюць ленынградскіх мастакоў і тэ-ма, звязаная з падзеямі Вялікай Айчын-най вайны. Сярод іх асабліва вылучацца драматычным напружаннем карціна ма-лада мастака А. Косціна «Ленінград у 1941». Вышчупае на гарызанталі палатно адлюстраванае бомбасховішча. Трыго-ла Людзі перажываюць не кожны па-своёму. Аўтар удалося з вялікай глыбінёй і тра-гічнай патэтычнай перадаць пакуты людзей ад жаху вайны у блакадным горадзе.

Ад бясспрэчных канцы вайны для фа-шыскай Германіі авіявае работа Б. Фе-дарава «Усё скончылася». Карціна Баска-кава «Музыка» па-своёму вельмі цікава адлюстраванае жыццё нашых салдат у тыя дні. Мастак В. Сокалаў на тэму аб вайне напісаў карціну «Вогнішчы пахоняў», якая характэрна задушэўнасцю, добра на-пісаным пейзажам і натуральнай праста-той кампазіцыяй. Цікавая скульптурная ра-бота М. Ваймана «Зоя».

Незвычайнай паўноты і шматграннасцю ахопу жыцця нашай сучаснасці, Малаўні-чым прылічваюць аўтарытэтных мастакоў, якія прыбываюць сімпатый глядачоў работа мастака Г. Савінава «Універсітэцкая наба-ржанка». Гэтую-ж тэму адлюстраванае кар-ціна мастака М. Натарвіча, напісаная ў пяшчотных вясельных тонах з вострай і ды-намічнай кампазіцыяй.

Палатно вядомага ленынградскага ма-стака А. Мільнікова ўвасабляе тэму ба-лабэшнага народа за вызваленне. Людзі Чорнай Афрыкі ўзняліся супраць сваіх прыгнятальнікаў. Карціна называецца «Абуджэнне», яна сімвалічная па сваёму значэнню, напісаная ў маляўнічым узятым па гукавым каларыце і глыбока эмацыяналь-на дэспічна на глядача.

Вялікае месца на выстаўцы займае пейзаж Прыгожыя, з добрым па густе вая-пісам пейзажы В. І. А. Сокалавых, А. Мільнікова, Ю. Татарнікава і інш.

Мастак Л. Багамолец выстаўіў трыпцік «Кубішчыны ГЭС». Работа паказвае ве-лізарны размах гэтай праслаўленай будоў-лі.

У аддзеле графікі прыцягвае ўвагу не-калькі аўталітаграфіяў — пейзажы Волгі А. Вяздэрнікава, акарвалі графіка В. Кур-лова, у якіх ён паказваў прыроду Манголіі.

У жанры партрэта першае месца на вы-стаўцы належыць скульптурцы. Вельмі вы-раза партрэт А. М. Горькага зрабіла скульптар В. Ісаева, рад эмацыянальна насачаным партрэтаў даў скульптар Г. Глікман, асабліва партрэт Доме.

На выстаўцы экспануецца 1800 твораў 600 аўтараў.

П. КАЗАРЭВСКІ, А. ПАУЛІНСКАЯ.

З ЗАМЕЖНОЙ ПОШТЫ

Астролагі.. і соцыялізм

Буржуазныя газеты б'юць у літаўры з прычыны перамогі Алдэнаўра на выбарах. Яны азначаюць шматлікі яго партрэт у розных відах. Вось Алдэнаўр з улюбёным сабакам. Вось ён у сямейным асяроддзі.

Сярод гэтых шматлікіх фатаграфій на-шую ўвагу прыцягнула адна: Алдэнаўр сярод астролагаў. Аказваецца, веруючы католік, правяды каталіцкай партыі ца-кавіца акултычнымі «наукамі» і ў гэтым сэнсе мада чым адрозніваецца ад Тігера, які, як вядома, быў гонаравым старшын-астралагічнага таварыства.

Што-ж тут дзіўнага, што роўнага роду прадракарнікі нават уладальніцаў у вы-барчай кампаніі і загадаў прадказвалі перамогу Алдэнаўра і яго партыі? Нейкі Росберг — глава нямецкіх астролагаў — нават вылічыў непэзбежнасць гэтай пера-могі па зорках і склаў адпаведны гарас-коп. Але зоркі зоркамі, а тут, на Зямлі, даводзіцца мець справу не з імі, а з людзьмі. А гэтыя людзі не вельмі сціп-ны верыць нават самому федэральнаму кан-дзіду, ужо не кажучы пра тых волхваў, якія ўпарта прадракалі яго перамогу. І вось, так сказаць, для бягучых патрэб у Алдэнаўра і яго партыі ёсць адпаведнае «соцыялістычнае» вучэнне. Не здзіўляй-ся! Тігера-жа называў сабе нацыяналь-соцыялістам.

І вось у сувязі з перамогай Алдэнаўра некаторыя аднаўра яму газеты раптам за-гаварылі аб асаблівым, ці бачыць яго шляху да... соцыялізма. Хоць, як высвят-ляецца, гэтая справа не такія ўжо новая.

Адзін з саратнікаў Алдэнаўра, доктар Д. Арнальд, у гамбургскай партыйнай ар-ганізацыі піша галоў назваў гаварыць аб гэтым шляху Алдэнаўраўскай партыі... да соцыялізма. Прафесар Пётлава выд-ва ў старым Гайльсбергу нават кінуў пад-назваў «Соцыялізм марксісцкі і соцыялізм хрысціянскі», у якой усяляк усхваляў алдэ-наўраўскаю партыю.

Праўда, асаблівасці хрысціянскага са-цыялізма не зусім ясныя, і таму сабра Алдэнаўра-вядомаму банкір Фрыдрых Фергемгертэ заснаваў на ўласныя срэды (падумайце, якая шчодрасці!) асобную «акадэмію соцыяльных навук». У гэтай «акадэміі» засядалі шановнейшыя прафес-ары. Іх зачала — адшуква сапраўдныя шляхі хрысціянскага сацыялістычнага вуч-эння.

Не адстаюць ад гэтай справы і некато-рыя павяжаныя дамы. Так, фрау Элен Шпейгер распрацавала, аказваецца, сваю тэорыю «маральнага і сямейнага хры-сціянскага сацыялізма». Яе нават не з'яві-лася тэма, што некаторыя ідэі дэява-льня запавячаць з дэмакратычнай Гер-маніяй, напрыклад, думку аб неабходнасці арганізацыі ясель у ашчэтных дамоў. Але дэяць там, на думку шановнай дамы, вядома, павінны выхоўваць у хрысціянскім духу. Адым словам, побач з астролагам і наогул прадстаўнікі акултычных «наук» дэячыюць тэма, каго гамбургская газета «Вельт» называе «соцыяльным алхімікам». Іх зачала — знайсці нейкія хрысціян-скія шляхі да соцыялізма, але захавваючы ўладу трэстаў і манопалій. Інакш, як ві-даць, народ цяпер ужо не ашукаш.

Адначасна, дарэчы, што вялікі немец, стваральнік навуковага сацыялізма Карл Маркс не раз выкрываў рэакцыйны сацыя-лізм і заўсёды прапаштаваў яму са-праўдны рэвалюцыйны сацыялізм. Розных рэакцыйных ільжосацыялістычных вучэнняў няма і няма ў Германіі (як, між іншым, і ў іншых краінах) яшчэ ад сярэдняе мі-нулага стагоддзя. Так што сацыялізму «алхіміку» Алдэнаўра і яго сяброў нельга лічыць нечым новым. Але характэрна, што яна асабліва ярка адноўлена імяна цяпер, у сувязі з інаўдзій перамогай на выба-рах алдэнаўраўскай партыі. Як відаць,